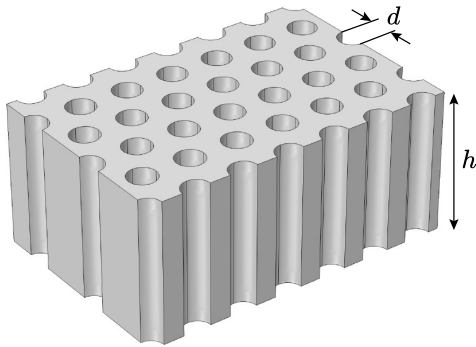

Splošna navodila Podrobno skiciraj vse eksperimentalne postavitve, ki jih uporabiš. Napake oceni le v delu A. Ni nujno, da boš potreboval vse pripomočke, ki so na voljo; to je odvisno od metode, ki jo boš uporabil.

Porozna membrana

Pri poskusu boš preučeval membrano anodnega aluminijevega oksida. Membrana je prosojna, ima debelino h in valjaste pore s premerom d , kot kaže slika. Pri poskusu boš določil parametre h , d in poroznost p (to je prostorninski delež por v membrani). Predpostavi, da je membrana optično homogena. Prosimo, **ne dotikaj** se njene površine!

A Difuzija, 5 točk

Pripomočki Zračno-tesna komora z okencem z membrano in 2 povezovalni cevki s ščipalkami (premer okenca je $d_w = 13\text{ mm}$), opremljena z merilnikom koncentracije ogljikovega dioksida (CO_2 , molska masa 44 g/mol), z zgornjo mejo merilnega območja $0,5\%$; napajalnik; 2 ventilatorja na baterije (vstavi jih); bele lepilne blazinice. **Ne spreminjaj in ne posegaj v električne povezave v postavitvi.**

Če je c koncentracija (število molekul na prostorninsko enoto) CO_2 na enem krajišču pore in c_0 na drugem krajišču, je gostota toka delcev CO_2 v pori membrane podana z $j = D(c - c_0)/h$; D je difuzijski koeficient. Ker so pore ožje od povprečne proste poti, je difuzijski tok določen s premerom por: $D \approx vd/3$; v je koren povprečnega kvadrata (root-mean-square) hitrosti CO_2 molekul. Sobna temperatura je $T = (295 \pm 5)\text{ K}$.

Naloga Predlagaj funkcijsko odvisnost (model), ki opiše, kako se $c - c_0$ spreminja s časom, to odvisnost izmeri, določi parametre modela in oceni napake.

Navodilo za uporabo merilnika koncentracije CO_2

Merilnik meri številski delež CO_2 molekul v zraku. Merilnik vključiš, ko ga z USB kablom povežeš z napajalnikom. Zaganjanje merilnika traja nekaj minut. Če senzor izključiš, **izgubiš vse podatke.**

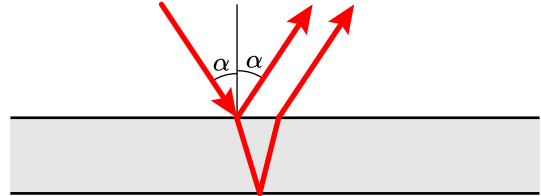
Merilnik preklapljaš med načinoma za merjenje (R) in pregledovanje izmerjenih podatkov (D) s pritiskom na gumb SELECT za 1 sekundo. V načinu za merjenje se nova meritve opravi (zajame) vsakih 20 s. V spominu merilnika so le podatki iz zadnjih 200 zajemov. Pri preklopu v način pregledovanja se meritve ne zajemajo, štoparica (ura) v merilniku pa teče naprej. V tem načinu se z gumboma UP in DOWN premikaš med zabeleženimi podatki. S preklopom nazaj v način za merjenje se začnejo beležiti nove meritve.

S pritiskom na gumb za resetiranje RST **izbrišeš** vse zabeležene podatke in ponastaviš uro. Gumba LEFT in RIGHT nimata nobene vloge.

B Interferenca, 6 točk

Pripomočki Optična klop; membrana (enaka, kot si jo uporabil v delu A) na stojalu; laser, $\lambda = 660\text{ nm}$; 2 polarizatorja (os polarizatorja je označena s črto na nosilcu in oklepa kot 45° z robom okvira); fotodioda (kratkostični tok diode je sorazmeren z intenziteto vpadle svetlobe); multimeter; vezne žice; ščipalke; 2 ravnila; bele lepilne blazinice; bel papir.

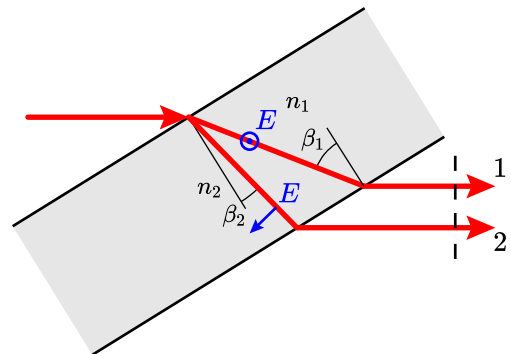
Zaradi interference med žarkoma, odbitima od zgornje in spodnje površine membrane, je intenziteta odbite svetlobe odvisna od vpadnega kota α .

Naloga Določi debelino membrane h . Predpostavi, da je lomni količnik membrane $n_o = 1,50$. Da se izogneš vplivu dvolomnosti iz dela C mora biti polarizacija vpadne svetlobe pravokotna na vpadno ravnino (to je ravnina lista). Če interferenčna slika ni dovolj kontrastna, obrni membrano, da zamenjaš vlogi spodnje in zgornje površine membrane.

C Dvolomnost, 7 točk

Pripomočki enaki kot pri delu B.

Lomni količnik membrane je odvisen od polarizacije svetlobe v membrani in od smeri širjenja svetlobe skozi membrano. Membrano zato opišemo z dvema lomnima količnikoma: n_o in n_e ; $|n_e - n_o| \ll n_o$. Ko curek laserske svetlobe vstopi v membrano, se razcepi v dva curka, vsak z drugo polarizacijo in hitrostjo širjenja svetlobe. Curek-1 je polariziran pravokotno na vpadno ravnino; lomni količnik za to svetlobo je $n_1 = n_o$ in ni odvisen od kota β_1 . Curek-2 je polariziran vzporedno z vpadno ravnino; lomni količnik za to svetlobo n_2 je odvisen od kota β_2 :

$$\frac{1}{n_2^2} = \frac{\cos^2 \beta_2}{n_o^2} + \frac{\sin^2 \beta_2}{n_e^2}.$$

Izkaže se, da je razlika optičnih poti obeh curkov enaka $\delta = h(n_1 \cos \beta_1 - n_2 \cos \beta_2)$.

Naloga Določi razliko $\Delta n = |n_e - n_o|$ membrane. Določi tudi poroznost membrane p iz priloženega grafa $\Delta n(p)$.

D Grand finale, 2 točki

Naloga Uporabi rezultate prejšnjih nalog in oceni premer por d . Po potrebi naredi dodatne meritve.